

פרוטוקול מס' 173

מישיבת ועדת החוק, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד', י' בשבט תשל"ב - 26.1.1972, בשעה 8.30.

נ כ ח ר :

חברי הועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
א. אנקוריון
ש.ז. אברמוב
מ. ביבי
ג. האוזנר
א. עופר
מ. פרוש
ש. פרידמן
י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

ד"ר היגר - משרד הדתות
מר חפץ - יועץ משפטי של משרד הדתות
ד"ר רקובר - משרד המשפטים

מזכירת הועדה:

ר. מלחי

רשמה:

מ. כהן

סדר-היום:

חוק יחסי ממון בין בני-זוג, תשכ"ט-1969 (סעיף 7).

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

סעיף 7

אני רוצה להחזיר את עצמנו לדיון שקיימנו לפני שבועיים ושלא נסתיים בהחלטה. אעלה רק את הדברים העיקריים שנאמרו לגבי סעיף 7(א).

שאלה אחת שעורר חבר הכנסת קלינגהופר היתה היחס בין סעיף 5 לסעיף 7. אזכיר רק שהיתה מחשבה שסעיף 5 לא יסיים את הפרק הראשון, אלא יפתח את הפרק השני. אני רוצה להציע ביחס להערותיו של חבר הכנסת קלינגהופר, סעיף 5, בפרט אם הוא יפתח את הפרק השני על הסדר איזון המשאבים, ייראה כסעיף כללי או כולל שמציג את הנושא של איזון המשאבים, ואילו סעיף 7 הוא סעיף אופרטיבי שקובע את פרטי הביצוע של איזון המשאבים בכל מקרה ומקרה. כך שאם הושמעה טענה כאילו יש סתירה מסויימת, לי נדמה שאין סתירה, אלא אפשר לראות את היחס בין שני הסעיפים כפי שאמרת.

שאלה אחרת שנתעוררה במיוחד על-ידי חבר הכנסת אנקוריון היא לגבי סעיף 7(א)(1), בקשר לפלים "שקיבל במתנה". המתנה הזאת יכולה להיות מתנה של בן הזוג השני או של צד אחר, ואם הבינותי נכון, היתה הצעה לא לכלול את המתנה בכלל בין הדברים האלה.

א. אנקוריון: לא. אני הצעתי לומר "שקיבל במתנה מבן הזוג האחר או מכל צד אחר".

היו"ר י. גולדשמידט: אז כאן הדעות היו חלוקות אם יש צורך בתוספת זו, כלומר אם מתנה באמת כוללת את הכל. חברי אחרים כבר קודם אמרו: אכן זה כולל מתנה כזאת של בן הזוג, לא רק של צד שלישי, ואילו הצעת חבר הכנסת אנקוריון היתה שיפורש הדבר שמדובר על שני המקורות האפשריים של המתנה. הדעות היו חלוקות אם פירוט זה מוסיף ואם הוא בחוץ.

היה דיון ממושך על סעיף 7(א)(3), "נכסים שבני הזוג הסכימו, בהסכם נישואין או בכל דרך אחרת, שיוצאו מן הנכסים ששוויים יאוזן ביניהם". הבעיות היו מה זה הסכם בכל דרך אחרת, האם זה יכול להיות הסכם המתייחס להסכם הנישואין הראשון, כולו או חלקו, ומשנה אותו, ואם כן - נתעוררה השאלה מדוע המחוקק הקפיד בהסכם הנישואין הראשון על רישום ואישור בבית-הדין, עם כל מה שאמרנו למעלה, ופדוע הסכם שני יכול להיות בכל דרך אחרת, בלי הערובות האלה.

גם לזה שמענו הצעות שונות. חבר הכנסת צדוק הציע שכל הסכם יהיה דין של הסכם נישואין, על-ידי שינוי בניסוח אפשר להחיל את זה על הכל; ואם כן, כל הסכם יהיה חייב בפרוצדורה שקבענו למעלה, דהיינו שהסכם נישואין זה כל הסכם שנעשה בכל עת, בין לפני הנישואין, בזמן כריתת הנישואין או בתוך תקופת הנישואין, המתייחס לנכסים. הוצע גם שנאמר בכל הסעיף הזה לא "נכסים" בלשון רבים, אלא "נכס" בלשון יחיד, כדי להדגיש שמדובר גם כשההסכם מתייחס לחלק מסויים ומוגדר. דומני שלגבי סעיף קטן (3) באמת לא הגענו לכלל סיכום עדיין.

הכיוון שהסתמן היה שאולי צריך לומר: הסכם נישואין או הסכם בדרך אחרת שאינו עומד בסתירה ואינו משנה הסכם נישואין קיים, ומתייחס לנכס שאינו כלול בהסכם נישואין קיים. כלומר שההסכם בדרך אחרת, המתייחס לנכס, אפשרי בלי שהתפורר של הסכם נישואין יחולו עליו, אם הוא מדבר בענין שאינו משנה ואינו פוגע בהסכם נישואין קיים. אז ההסכם יהיה חופשי. ואם בני הזוג הסכימו להוציא נכס מסויים מאיזון המשאבים - הוא יוצא.

י.ה. קלינגהופר: זאת אופרת שבהסכם הנישואין המקורי יש איזה לקונות שאפשר למלא אותן על-ידי התקשרות פאוחרת יותר.

היו"ר י. גולדשמידט: לאו דוקא. הסכם נישואין מתייחס למספר נכסים. אחר כך מתברר שיש עוד נכס מסויים שנתווסף אחר כך, כמו ענין הפירות שנזכרו. הפירות נכנסים בדרך כלל, אבל פירות יכולים להיות כל כך ניכרים, שהם אובייקט שלא נראה מראש בהסכם הנישואין. יכול להיות רוח הון מנכס מסויים שהיה חסר משמעות בזמן

כריתת הנישואין, ולכן לא נכלל בכלל בהסכם. עכשיו הנכס מקבל שווי גדול יותר, ורוצים לעשות על זה הסכם מיוחד. במובן זה אני מקבל את הטענה שהיה חלל, כלומר לא הכל נראה מראש. דברים מתחדשים. ציינתי לדוגמה מקרה אחד, וודאי אפשר להעלות על הדעת מקרים נוספים, ורוצים לעשות הסכם. למה אסור שזה יגע בהסכם נישואין? כי אם זה משנה את הסכם הנישואין, הרי קיימת הטענה שדין השינוי כדין ההסכם המקורי.

אלה הסוגיות שהיו בענין זה. אני מציע שנחזור קודם לשאלה של סעיף 7 ביחס לסעיף 5, ונכריע בענין זה לפחות.

י.ה. קלינגהופר: מדברי הפתיחה של היושב-ראש בעצם כבר נובע שבאשר לסעיף 5 לפנינו שתי שאלות. קודם כל - השאלה היותר פורמלית של הפבנה התחבירי של החוק, אם להעביר את סעיף 5 לפרק השני, באופן שסעיף 5 יפתח אותו. אני חושב שאין כאן חילוקי דעות בשאלה זו, יש הסכמה.

השאלה השניה היא של סתירה מסויימת או אולי אי-התאמה. אני התכוונתי רק לסעיף קטן (3). התנגדתי לפלים "או בכל דרך אחרת". אם תימחק התוספת הזאת, יישאר רק הסכם נישואין. ואז אין צורך בסעיף, כי זה מפילא כבר יהיה נובע מסעיף 5. ולכן מדוע אני צריך לקבוע משהו מיוחד שבו תהיה הפניה לקביעה מיוחדת בהסכם הנישואין? כאמור זה יכול להביא רק לאי-התאמה, משום שיתחילו לחטט בזה ולהעלות את הבעיה פה ההכדל בין הוראות שבהן מוזכרים במפורש הסכמי נישואין, כמו (א)(3), ובין הוראות שאמנם גם אותן צריך לקרוא בכפוף לסעיף 5, ובהן לא נזכר הסכם נישואין. זה מה שהפריע לי. חשבתי שאם אנחנו מוחקים את הפלים "בכל דרך אחרת", כמו שהיה נראה לי שזה רצוי באותו שלב של דינוינו, אז אפשר בכלל למחוק את כל פסקה (3).

היושב-ראש העלה עכשיו רעיון חדש שאני עוד צריך לשקול אותו.

היו"ר י. גולדשמידט: אני רוצה עוד פעם לומר שהבעיה הנלווית היא שאי אפשר לא לראות את האפשרות ולא לדאוג לאפשרות שייעשה הסכם בתוך תקופת הנישואין. אם אנחנו מוחקים, אז אנחנו יכולים לענות לטענה הזאת על-ידי כך שנגדיר למעלה הסכם נישואין כך שזה כל הסכם בעניני ממון שיוחלט בין הצדדים בזמן כלשהו. אם אני אומר שהסכם נישואין לפי המשמעות זה הסכם שבא להסדיר באופן כולל, באופן הגיוני, לפני הנישואין או בזמן הנישואין או בזמן סמוך לזה את יחסי הממון שישררו בין שני בני הזוג - אז קשה להחיל את המונח הזה על כל הסכם שייעשה 15 שנים אחר כך, ואשר פתייחס לאובייקט ספציפי שנתחדש תוך כדי התקופה הארוכה של חיים משותפים, תוך שלום והבנה. אבל צריכים להסדיר את הענין הזה. זו שאלה.

אפשר ללכת בדרך זו ולומר: כל הסכם בעניני ממון הוא הסכם נישואין...

י.ה. קלינגהופר: צריך לקבל צורה של הסכם נישואין.

היו"ר י. גולדשמידט: ויחול עליו מה שאמרנו למעלה בסעיף 2. ואז אנחנו יכולים למעשה לוותר על סעיף קטן (3) של סעיף 7(א). אני מבקש את תגובות החברים על כך. מה שאני הצעתי הוא שנגדיר הסכם יבדרך אחרת כהסכם בענינים שאינם כלולים בהסכם הנישואין ואינם פשנים ואינם נוגעים למה שנאמר בהסכם הנישואין. ועל זה לא הייתי מחיל את החופרות של סעיף 2.

י.ה. קלינגהופר: אני יכול להבין את הרעיון הזה באשר למלים "בדרך אחרת", שאז התוספת הזאת מקבלת צידוק מסויים, שהנה לא תהיה כאן סתירה בין ההסכם המאוחר יותר שלא נכרת בצורה של הסכם נישואין פורמלי, ובין הסכם נישואין קודם או המקורי. לא תהיה סתירה, כי אתה מלכתחילה מסייג את האפשרות הזאת למקרים שלא הוסדרו בהסכם הנישואין.

אבל אתה אמרת גם: או בהסכם נישואין מאוחר יותר. את זה אינני מבין. כי אם תחול ההגבלה הזאת, שגם הסכם נישואין מאוחר יותר לענין סעיף קטן (3) לא יוכל למסות מהסכם הנישואין המקורי, אז אינני יודע מה כאן המשמעות של הגבלה זו. אני חושב שהסכם נישואין פורמלי ממש לפי סעיף 2 יכול לבוא בכל עת ולשנות את הסכם הנישואין הקודם.

אז לפה לי להגיד לגבי הסכם נישואין לענין סעיף קטן (3) שהאפשרות להתקשר בו תהיה פוגבלת רק למקרים שלגביהם לא נקבע הסדר בהסכם הנישואין המקורי? זה לא נראה לי.

הייתי מציע בוסחה שתגביל את ה"דרך האחרת" למקרים של חלל. זאת אופרת יש פה שני שלבים של התקשרות פיוחדת: אחת שמשקלה רב יותר, והיא הסכם הנישואין, ואחת שהיא פתחת להסכם נישואין. זו דרך אחרת. אז אני כבר קצת מגמיש את כל הפרוצדורות האלה.

היו"ר י. גולדסמידט: אני רוצה לתקן את ההצעה בצורה זו: אנחנו יכולים לומר בסעיף 2: כל הסכם הבא לשנות מהסכם נישואין קיים דינו כהסכם נישואין. בזה הבטחנו שמה שיחול על הסכם נישואין, יחול גם על שינוי של הסכם נישואין. אם עושים זאת, אז אפשר לכתוב בסעיף 7(א)(3) "בהסכם נישואין או בכל דרך אחרת". אז כל דרך אחרת היא כל הסכם שאיננו צריך לפרט באריכות.

א. אנקוריון: אחרי כל הדיונים שקיימנו בענין זה, אני מגיע לפסקנה שאולי בכל זאת הנוסח המוצע הוא הטוב ביותר. אני סבור שאנחנו צריכים להשאיר אפשרות לטידור לא כל כך פורפלי, פשוט ומציאותי בין בני הזוג לגבי נכסים בודדים. בהסכם נישואין אנחנו מתכוונים בכל זאת להסכם שקובע את יחסי המזון בין בני הזוג. מהסכם כזה דרשנו פורפליות. אמרנו גם שאם זה ייעשה תוך כדי הנישואין, גם אז דרושה פורפליות.

אני יוצא מתוך הנחה שבמשך הזמן ייקבעו דפוסים מסויימים, יהיו אולי נוסחאות של הסכמים, כמו שיש נוסחאות של כתובות, ולפעמים מכניסים בהן איזה סכום. יהיו נוסחאות כאלה של הסכמים, בני הזוג יקבלו נוסח כזה או אחר ויעשו הסכם פורפלי לפני הנישואין או בזמן הנישואין. אבל איננו רוצה לפנוע את האפשרות שלגבי דברים מסויימים בתוך תקופת הנישואין הם יקבעו איזה שוני שמה שהסכמו בענין זה, ולא יצטרכו לרוץ שוב לבית-המשפט או לבית-דין רבני כדי לעשות הסכם פורפלי. אני מציע שזה יהיה בכתב.

בניח שתוך תקופת הנישואין בני הזוג קונים פסנתר, ורוצים להסכים ביניהם שמה שלא יהיה ביניהם - הפסנתר יישאר ברשות האשה. לא הייתי רוצה שאם הם רוצים לעשות זאת, וזה מאד מציאותי, שבצנין כזה יצטרכו לעשות שוב הסכם פורפלי. הייתי מסתפק בהסכם בעל-פה. אבל כשבאה שעת צרה ופתחילות הפריבות, עולה השאלה לפי להאמין. לכן הייתי אומר שזה יהיה הסכם בכתב, פשוט.

אני מציע בסעיף קטן (3), אחרי הפלים "או בכל דרך אחרת", להוסיף את הפלה "בכתב". מלבד זאת אני מציע להשאיר את הסעיף כמו שהוא.

אני חוזר לסעיף קטן (1). מה פירוש הפלה "בפתנה" המופיעה בו. אם נאמר "בפתנה", לכאורה זה יכול לכלול גם את בן הזוג האחר. בין בני זוג מוחלפות פתנות, בצורת תכשיטים, פתנות נישואין וכו'. איננו רוצה שזה יעורר שאלה, לכן הצעתי שבאמר "בפתנה" מבין הזוג האחר או בכל אדם אחר.

ב. ביבי: אני הצעתי לחוק את הפלים "או בכל דרך אחרת". לפי דעתי הסעיף הזה חייב להיות תואם את מגפת החוק, להגן על הצד החלש שבמשפחה. אם הסעיף הזה יישאר כפי שהוא, עם הפלים "או בכל דרך אחרת", חוששני שזה ירוקן את החוק מתוכנו.

חבר הכנסת אנקוריון נתן דוגמה שבני זוג קונים פסנתר, ורוצים להסכים ביניהם שהפסנתר יישאר ברשות האשה. אני אומר: אוי לחיי משפחה כאלה שאין בהם יחסי אמון והם צריכים להתום הסכם על פסנתר. ממה נפשך? אם הכסף שבו קונים את הפסנתר הוא כספה של האשה, במקורותיה היא, אז הפסנתר נשאר שלה; אם הוא נרכש מכספו של הבעל והוא רוצה לתת לה אותו בפתנה - אז פתנה מכוסה פה. או שהכסף הוא של שניהם, אז זה ודאי של שניהם. לפה אני צריך לאנוס צד אחד ולומר שזה יהיה לאשה או לגבר?

אני רוצה לראות את הדברים היותר חפזים, מה יכול להיות במקרה שבו צד אחד מבני הזוג פרגיש שידו על העליונה, לא חשוב מאיזו בחינה, אבל הוא יותר בטוח בכוחו. הוא יכול לכפות על הצד

השני את רצונו. את זה אנחנו חייבים לראות לנגד עינינו כשאנו באים לבסח את סעיפי החוק. אם לא, אנחנו עלולים לשגות פה ושם ולנסח ניסוח שיפגע דוקא בחלש.

בענין זה אני כמעט בלתי מתפשר, אלא אם תימצא נוסחה מצילה שבאמת תראה בעליל שהצד החלש לא ייפגע.

אני מסכים לדעתו של חבר הכנסת קלינגהופר שיש לפצוא גם פתרון לשאלה שתעורר אם בני הזוג בתום לב ירצו לשנות את יחסי הפפון ביניהם בתקופת הנישואין, לאחר שעשו או לא עשו הסכם נישואין, פה הדברים שיכולים להתהוות. אם בני הזוג בתום לב, פתוך יחסי הפפון הדדיים רוצים לשנות את יחסי הפפון ביניהם, ניחא. אבל אם הדבר אינו נעשה בתום לב, אלא פתוך כפיה של צד אחד על השני, ויש מצבים כאלה - אני רוצה להגן על החלש.

אני מציע לפחוק את הפלים "או בכל דרך אחרת". לפה אינני מציע לפחוק את כל סעיף קטן (3) כי אני רוצה לפצוא נוסחה שתתקרב לדעתו של חבר הכנסת קלינגהופר, לגבי פקרים שבאמת יש יחסים הוגנים בין בני הזוג והם רוצים לשנות את יחסי הפפון לטובת צד אחד. את זה אני רוצה לאפשר.

י.ה. קלינגהופר: אבל בצורה של הסכם נישואין חדש, ולא בדרך אחרת.

פ. ביבי: אני רוצה בדרך הזאת לפנע אפשרות של כפיה של צד אחד על השני. כלומר כשבית-הפישט בא לסדר את הסכם הנישואין, הוא יוכל לבחון אם הצד הפוותר עושה זאת פתוך רצון ולא פתוך כפיה.

אני מציע לפחוק את הפלים "או בכל דרך אחרת". כאלטרנטיבה אני מציע לפחוק את כל סעיף קטן (3).

א. אנקוריון: כדי להדגיש בסעיף קטן (3) שבכל זאת מדובר לא באופן שוטלי, אלא בנכסים נפרדים, בודדים - אני מציע להוסיף בתחילתו את הפלים "נכס או", ואז ייאפר בסעיף: נכס או נכסים שבני הזוג הסכימו...

ש.ז. אברמוב: אני חושב שפיסקה (3) כפי שהיא עכשיו עלולה להביא לערבוב פושגים או לערבוב תחומים. ברור לי שסעיף זה אינו צריך לחול על שינויים בהסכם נישואין. כי אם הסעיף הזה פותח פתח לשינוי ההסכם, צריכה להיות פרוצדורה אחרת. אם הכוונה בסעיף זה היא שהסכם הנישואין יישאר בתוקפו בפלווא, אלא שבנכס פסויים שנרכש לאחר הנישואין ייעשה לגביו הסדר פסויים - זה דבר אחר. אבל ייתכן שהניסוח הזה פותח אפשרות של שינוי בהסכם עצמו, לפי פרוצדורה שלא נקבעה כאן. כי האפירה "בכל דרך אחרת" אינה קובעת פרוצדורה. אם דאגנו לפרוצדורה פיוחדת, ואולי די נוקשה, לגבי עשיית הסכם הנישואין, אז צריכה להיות גם פרוצדורה פקבילה אנלוגית לגבי השינוי בהסכם. ייתכן שאנחנו צריכים לחשוב על כך שבאותו פרק שבו מדובר על הסכם הנישואין, ייקבע ההסדר לגבי פקרה שהצדדים ירצו לאחר הנישואין, זאת אופרת בתקופת הנישואין, להכניס בו שינויים.

אני מציע לחברי הועדה לחשוב על הכנסת הוראה פפורשת בפרק הראשון, שבו ייאפר פה תהיה הדרך לשינוי ההסכם, ואז יהיה ברור פעל לכל ספק שסעיף קטן (3) אינו חל על שינויים בהסכם. לאפור על-ידי כך אנחנו בפנע אפשרות שסעיף זה ירוקן את ההסכם פתוכנו. אם נקבע הוראה כזאת בפרק הראשון, אז אנחנו יכולים לדבר על סעיף קטן (3) פבחינה עקרונית.

פתוך הנחה שתהיה בפרק הראשון הוראה לגבי שינויים בהסכם, אני רוצה לדבר על סעיף קטן (3). לדעתי התוכן של סעיף קטן (3) צריך להיות שהצדדים פתכוונים בתקופת הנישואין, ללא שינוי בחוזה, לקבוע הסדר פסויים לגבי נכס פסויים וספציפי פאד. אם זו הכוונה, אז ייתכן שהפלים "או בדרך אחרת" אינן הולפות. כי אם אנחנו קוראים את הפלים כפשוטן, הפלים "או בדרך אחרת" צפודות ל"הסכם הנישואין". זה צריך להיות פנותק פהסכם הנישואין; זה דבר שאינו פוגע בצורה כלשהי בהסכם הנישואין. שנית, הפלים "או בדרך אחרת" עשויות גם להתפרש כפוכות להסכם הנישואין, לפי הפירוש של פטיגוריה של הסכם נישואין.

לדעתי צריך לומר במפורש: נכסים שבני הזוג הסכימו בתקופת הנישואין, בהסכם בכתב, להוציא מהחלוקה. אז הדבר יהיה ברור. כאן באמת אין צורך שההסכם יאושר על-ידי רשות פמשלתית או פמלכתית.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני חושב שדבריו של חבר הכנסת אברמוב הולכים בכיוון ההצעה שהעליתי לאחרונה, 1 לחוק יכולנו לומר: שהיא פשוטה יותר, והיא שבסעיף 7(א)(3) בעיקרו יכול וצריך להישאר על מקומו, מפני שאין לנו יכולים לחסום את הדרך בפני אפשרות של הסכם תוך תקופת הנישואין, הסכם שאינו פוגע בהסכם הנישואין הקיים ואינו משנה אותו. לכן הועלו הצעות הניסוח של חבר הכנסת אברמוב. במקום "או בכל דרך אחרת" אפשר לומר: או בהסכם אחר, בהסכם שנכרת בנפרד, או כדופה - וזאת כדי להפריד בין הסכם הנישואין שנזכר כאן ובין הדבר הזה. ואז יצרנו בזה את האפשרות של הסכם אחר שאינו משנה את הסכם הנישואין הקיים.

אני מסכים - וזו היתה גם הצעתי השניה - שאם כך, סעיף 7(א)(3) בעיקרו יכול וצריך להישאר על מקומו, מפני שאין לנו יכולים לחסום את הדרך בפני אפשרות של הסכם תוך תקופת הנישואין, הסכם שאינו פוגע בהסכם הנישואין הקיים ואינו משנה אותו. לכן הועלו הצעות הניסוח של חבר הכנסת אברמוב. במקום "או בכל דרך אחרת" אפשר לומר: או בהסכם אחר, בהסכם שנכרת בנפרד, או כדופה - וזאת כדי להפריד בין הסכם הנישואין שנזכר כאן ובין הדבר הזה. ואז יצרנו בזה את האפשרות של הסכם אחר שאינו משנה את הסכם הנישואין הקיים.

בהתייחס לדברי חבר הכנסת ביבי עלי לומר שאם אנום תהיה אפשרות של הסכם חופשי שאינו פוגע בהסכם הנישואין ואינו משנה אותו, וזה ייעשה בכתב, בלי פורפוליות ובלי שתוצרות סעיף 2 יחולו עליו - צודק חבר הכנסת ביבי בפירוש שאין הסכם נישואין. הסכמה שהוא ציין לפי דעתי קיימת. נביח שאין הסכם נישואין, אז חל הפרק השני בדבר הסדר איזון המשאבים.

עכשיו אנחנו אומרים: הוציאנו נכסים מסויימים בהסכם שהם עשו ביניהם, בלי זיקה לבית-המשפט או לרישום על-ידי בית-המשפט. בהחלט יכול להיות שהסכם זה בא לבטל איזון משאבים. הוא לא רק לגבי נכס, אלא זה הסכם חדש כולל שנעשה חפש, עשר או עשרים שנה אחרי הנישואין, והוא בא לבטל או לפגוע תחולת החוק לפי הפרק השני של איזון משאבים. הוא יכול להיות הסכם די פקיף וגדול. היות ולא היה הסכם נישואין, זה לא יכול לפגוע בהסכם נישואין, ולכן לא צריכים ללכת לבית-המשפט. הדבר הזה אפשרי.

כאן לדעתי אני צריך להכריע בין שתי דרכים: או שאנחנו באופן ריגורוזי אומרים: כל הסכם בין בני הזוג, כל זמן שהם יחד, דינו כדין הסכם נישואין - וזה מה שחבר הכנסת צדוק למעשה הציע בישיבה קודמת בענין זה; אז אנחנו באמת כובלים את ידיהם של בני הזוג ומחייבים אותם בכל הסכם ללכת לבית-המשפט ולקבל את האישור; או שאנחנו אומרים שנלך רק חצי הדרך ואומרים שלגבי שינויו של הסכם-נישואין חייבים לנהוג לפי סעיף 2. אבל הסכמים אחרים, עם הסיכון המסויים שיש בדבר הזה, אינם יותר פוגגים פכל הסכם אחר בין בני אדם, שבחקיקה יש מגפה ומחשבה לא לכבול את הידים בצורה כה פחפירה כפי שזה בא לביטוי בסעיף 2.

אם היינו מכניסים את הענין של שינוי בהסכם נישואין לסעיף 1, ואומרים: הסכם נישואין הוא הסכם בין בני הזוג הקובע את יחסי הפגון שביניהם או המשנה אותם - וזאת פחות או יותר ההצעה שהציע חבר הכנסת צדוק - זה כובל את ידי בני הזוג לכל החיים, שהם אינם יכולים להסכים על שום דבר אלא בבית-המשפט.

נכון, יכולים להיות מקרים כמו שחבר הכנסת ביבי אמר, שהולכים לקראת הסכם על רכישה זו או אחרת של נכס זה או אחר. והוא אומר: אוי ואבוי אם אלה הם היחסים. אבל הסכם כזה יכול להיות דוקא מתוך רצון של אחד מבני הזוג להבטיח את פירב הסידור החופרי לבן הזוג השני במקרה של פקיעת נישואין על-ידי פטירה. בן הזוג אומר: היום מצבנו מצויין, אבל אינני יודע מה יהיה פחר, אינני יודע באיזה תנאים ניפרד, אם ניפרד בחיים או על-ידי פטירה של אחד מאתנו. והוא רוצה שהדבר יובטח על-ידי הסכם. יש הרבה דוגפאות שהסכמים כאלה נעשים מתוך רצון טוב, מתוך דאגה כנה ואמתית להבטיח את קיומו של בן הזוג השני במקרה שיהיה פשהו. אבל בכלל איננו יכולים להגביל את האפשרויות של התפתחות היחסים בין בני הזוג. זה יכול להיות פעם כך ופעם כך.

אני חושב שמבחינת המגפה הבסיסית ההכרעה היא בין סדר טוב בהתחלה וחופש מסויים אחר כך, או כבילת הידים לאורך כל הדרך.

א. אנקוריון:

אני רוצה לשאול אותך על נקודה אחת.
אם מדברים על שינוי בהסכם נישואין, האמת היא שכל הסכם ספציפי, לגבי כל נכס נפרד אפילו, יש בו משום שינוי בהסכם הנישואין. נניח שבהסכם הנישואין הסכימו ביניהם בני הזוג שבמקרה של פקיעת הנישואין כל המטלטלין יתחלקו ביניהם שווה בשווה. והנה בא הבעל ואומר: לא, מטלטלין אלה, חפץ זה וזה, מוצא מהכלל הזה, הוא שייך רק לי. יש בזה שינוי. זה לא שינוי כולל; זה שינוי ספציפי לגבי נקודה אחת. אנחנו מוכרחים לזכור את זה. אני שואל את היושב-ראש איך הוא רואה את זה כשהוא מדבר על הנוסחאות לגבי שינוי בהסכם הנישואין.

ש. פרידמן:

אני רוצה לחזור לטיעון הנסיסי שהבאתי בישיבה הקודמת. לפני כן ברצוני לומר שיש לי הרושם שהשאיפה לפרפקציוניזם, כלומר להשגת ניסוח כזה שיכסה את כל מה שעלול ועשוי להתרחש בחיים, עומד בניגוד מסויים ליכולת הפרקטית. אני מוכרח להתחשב במגבלה המוטלת עלינו באשר לאפשרות להביע את הדברים כך שכל מקרה יהיה מכוסה. על כן אם אציע אחר כך הצעה, היא ודאי לא תהיה מושלמת.

הניסוח של סעיף 7(א)(3) דוקא נראה בעיני כפי שהוא. כוונת הדברים בהחלט איננה לפתוח פתח לביטול פשעי ומהותי של מה שהחוק רוצה ליצור. בדברי ההסבר מודגש בפירוש שהכוונה היא לנכסים שאין הצדקה לראותם כנכסים בני איזון. כמובן אפשר לומר: אם דברי ההסבר יופיעו בצורה זו או אחרת בניסוח, אז יהיה להם המשקל הדרוש. כל זמן שהם אינם בחוק, הם אינם מספקים, באשר הם רק דברי הסבר. אם כן, אני מעלה את האפשרות לשלב את האלפנט הזה בדברים האפורים בפסקה (3). אנחנו רוצים לנזע אפשרות שעל-ידי פסקה (3) אפשר לבטל את פגמת החוק. אפשר להשיג זאת אם פביאים לידי ביטוי שפסקה (3) פתייחת לפקרים יוצאים מן הכלל, לדוגמה נכסים שאין הצדקה לראותם כנכסים בני איזון.

יש סוג של נכסים שבמחשבה צלולה וסבירה לא יעלה אדם על הדעת שהם צריכים להיות בחלוקה, גם אם שאר הנכסים ניתנים לאיזון, וגם לא יעלה על הדעת משהו שיקשור את בני הזוג לאיזה הליך פורפלי מסויים ופוגדר שיבטיח שאמנם כך יהיה. נניח שאדם נותן לאשתו מתנה. האם יעלה על הדעת שזה יחייב אותו לחתום אתה על חוזה? לא נוכל להצדיק גישה כזאת. היא הרבה מעבר למה שהחוק התכוון, היא הרבה מעבר למה ששייך להשלטת אלפנטים של הגינות, צדק ושיוון ביחסים.

על כן אני אומר שאם נבטיח שפסקה (3) לא תהיה פתח לביטול הפגמה העיקרית של החוק, אם נאמר שזה פתרון לנכסים שאין הצדקה לראותם כבני איזון - אז הבטחנו שלגבי אלה לא ייתכן לשנות את ההסכם. פאיך נשאר לבני הזוג את חופש ההסכם. לא יעלה על הדעת שאנחנו נרצה בחוק זה לסטות מהפגמה הכללית שבשאר החוקים, לשפור על אלפנט זה. גם לא נכניס לתוך היחסים את הגורם הצורפני הזה, שלגבי כל פריט ופריט שהוא נכס צריך לפצוא דרך מסויימת של הסכם פורפלי חדש, שאולי צריך להיות באישור, ותוך הבנת המשמעויות והפסקנות של הדברים. אנחנו גם ננזע מהצד השני את הצורך להעלות במחשבתנו את האלפנט הזה, דוקא בשעה שהיחסים הם תקינים.

אל נשכח שסעיף זה איננו מדבר על פקרים של פריכות. הוא מדבר על פקיעת נישואין, ופקיעת נישואין יכולה להיות על-ידי פטירת אחד הצדדים. כל אחד יודע שזה יקרה פעם. אף על פי כן איננו נוהגים לחשוב בכל רגע ובכל שעה: מה יהיה ברגע שאחד מבני הזוג ייפטר מן העולם.

אני בעד השארת הסעיף. כדי להסיר את החשש שמא פסקה זו מאפשרת סטייה או ביטול של כל ענין האיזון, נכניס את האלפנט הזה שמדובר בנכסים שאין הצדקה לראותם כבני איזון. בכך נשפור על כמה דברים: גם על חופש ההסכמה, גם על הרוח הטובה, ומה שלא פחות חשוב - על פגמת החוק.

י.ה. קלינגהופר:

אני מקבל את מה שאמר היושב-ראש, שאם נגמיש את זה, הדבר יכול להיות לטובה. אבל אין זה פבטל את הסכנות שהצביע עליהן חבר הכנסת ביבי, שהוא יכול להיות לרעה, ועל-ידי כך שאנחנו רואים גם את הצד החיובי, על-ידי כך איננו פסירים את הסכנות. ולזה צריך לפצוא פתרון.

אני גם הבנתי את היושב-ראש שהוא רואה הסכם נישואין מקורי לאו דוקא בהכרח כהסכם אינטגרלי הפתייח לכלל

הנכסים. הוא יכול להתייחס גם לסקטורים מסויימים של יחסי עמון. ואז יש עוד פרחבים הנתונים להסדרה חוזית או הסכמית בין הצדדים.

פאיך לא הייתי רוצה להרחיק לכת עד כדי כך ולהשאיר ללא כל סייג נוסף את הדרך האחרת. נראה לי שיש כאן איזון דרך ביניים, והיא שהדרך האחרת הזאת להסדרת עניינים שלא היו כלולים בהסכם הנישואין הקודם או המקורי הראשון תיתכן, אם אפשרותה נקבעה בהסכם הנישואין, זאת אומרת לפי רצונם המקורי של בני הזוג. אם היו כלולים, אז כל הסדר נוסף שעון שוב הסכם נישואין. זה יובטח על פי התיקון שנוסח על-ידי מר רקובר, או שינוסח אולי בדופה לנוסחה שלו. אבל אם יש איזה תחום שנשאר ללא הסדר, מחוץ להסכם הנישואין המקורי, ואם רוצים לאפשר דרך אחרת לגבי נכסים שלא היו כלולים באותו הסכם נישואין פורפלי - תיתכן דרך אחרת, אם אפשרותה נקבעה בהסכם הנישואין. זאת אומרת בני הזוג צריכים לתת את דעתם על כך פלכתחילה, וצריך אולי גם לייעץ להם שילכו בדרך זו. מעבר לזה לא הייתי הולך.

מ. ביבי: האם אנשים בגיל צעיר פאד יראו כך את הדברים?

י.ה. קלינגהופר: הייתי אומר שאם הם באותה צורה פורפליית ונוקשה יחסית הדרושה לכריתת הסכם נישואין, קבעו בגופו של הסכם הנישואין את האפשרות להשלים אותו לגבי נכסים שלא נכללו בהסכם הנישואין, על-ידי חוזה פאחר יותר שלא יהיה בבחינת הסכם נישואין - אז זה ייתכן, זה יתקבל על דעתם פלכתחילה. הם אינם רוצים פיד לכרות הסכם נישואין אינטגרלי, הם אינם רואים את כל האימפליקציות, אז הם קובעים הסכם נישואין חלקי בבחינת היקף הנכסים, ובאשר לכל שאר הנכסים הם אומרים: את זה אנחנו פנימים לעצמנו להסדר בדרך אחרת, הסכמית.

זהו פתרון ביניים שאולי יש אפשרות להתפשר סביבו, אבל אני עוד אינני בטוח בזה.

מ. ביבי: וכאן אין הסכנה שהצבעתי עליה?

י.ה. קלינגהופר: לא. אם הסכנה קיימת בשלב זה, אז היא קיימת לגבי כל הסכם נישואין. אז אין לך כלל עצה. זה יכול לחול על כל הסכם הנישואין. על כן אני רוצה לכלול את קביעת האפשרות הזאת בהסכם הנישואין הפורפלי המקורי. אם זה לא נכלל-אז לא. אם כן - זאת אומרת שהם שקלו את זה. זה הגבול הקיצוני שהייתי פוכן להגיע אליו. מעבר לזה, להשאיר את זה לגפרי פתוח, ואחר כך שרק על פי החוק תהיה נתונה אפשרות של דרך אחרת - זה לא.

היו"ר י. גולדשמידט: חבר הכנסת צדוק הציג שבסעיף 1 לחוק ייאמר: "הסכם נישואין הוא הסכם בין בני הזוג הקובע יחסי עמון ביניהם", ולא "את יחסי העמון שביניהם". זוהי העמדה הקיצונית. היא אומרת: כל הסכם ביניהם בכל דבר שהוא, יחולו עליו כל החופרות של סעיף 2. אני בגד זה, פתוך שיקולים שאמרת כבר.

מ. ביבי: מה קורה כשיש הסכם נישואין, ולכל צד יש נכסים פשלו, ובפרוצת חיי הנישואין הוא רוצה להעביר לצד השני לא את הנכסים, אלא את פירותיהם. לזה אין שום פתרון.

א. אנקוריון: בהסכם הנישואין זה ודאי יכול להיות.

מ. ביבי: אבל נניח שבהסכם הנישואין לא התייחסו לזה. עלינו להתייחס גם לנקודה זו, ולאפשר במקרה כזה להעביר פירות של נכסים מצד לצד על פי הסכם חופשי, בלי שום הגבלה. לדעתי בזה צפצפנו את רקע הפחלוקת שיכולה להתהוות.

לגבי סעיף קטן (3), אני עדיין איתן בדעתי שאם נשנה אפילו לפי הצעתו של חבר הכנסת קלינגהופר, אני חושש פאד שנחטיא באיזה שהוא אופן את המטרה המקורית. כי אם בהסכם נישואין הסכימו שדברים כאלה ישונו אחר כך, מי יודע באיזו רמת פחשבה היו בעת עריכת הסכם הנישואין, ובאיזו רמת פחשבה היו כעבור עשר או עשרים שנה. עולפות פשתנים לגפרי בחיי בני זוג במשך תקופה של עשרים שנה.

באיזה מצבים בדרך כלל פתרחש איזון המשאבים? בדרך כלל כאשר לבני הזוג אין נכסים בשעת הנישואין, או שהנכסים שישנם אינם בעלי ערך כל כך רב, ותוך כדי חי הנישואין הם יוצרים נכסים. נניח שהגבר הוא היותר פוכשר והוא הביא את הנכסים האלה. אי אפשר לומר שמשום כך צריך לתת לו עדיפות לגביהם. אינני סבור שיש לתת עדיפות לגבר כאשר הנכסים מתהווים תוך כדי תקופת הנישואין ותוך עבודה משותפת של שני בני הזוג. לשום צד לא צריך לתת עדיפות. אם באפשר עדיפות כלשהי, אז היא תיווצר בצורה פלאכנתית בכל מיני צורות, ותרוקן את הצד החלש כמעט ככל נכסיו, מה עוד כאשר החיים במשפחה אינם אידיאליים.

אני חושב שיש לאפשר העברת פירות של נכסים מצד לצד על פי הסכם חופשי. כל היתר טעון אישור של בית-המשפט כהסכם נישואין.

פ. פרוש:
אני רוצה להבטיח בחוק שאלה שרוצים ללכת לאור ההלכה, יוכלו לעשות זאת. לכן לדעתי צריך להשאיר את הפלים "הסכם נישואין או בכל דרך אחרת". כל דרך אחרת זה יכול להיות תנאים, כמו שיש אצלנו. אנחנו רואים בחופרה רבה את השלכות שיכולות להיות לחוק הזה כלפי כל הסדר יחסי הפפון בין בני זוג, הפוסדרים לפי ההלכה, עם איזון צודק וכו'. ההלכה ירדה לעומקם של הדברים, מתוך העקרון שנישואין זה לא עניין של שותפות עסקית, אלא של קמת משפחה. בהלכה דאגו לכל הדברים האלה, ולכולם יש בה כיסוי. אני מציע להשאיר בסעיף קטן (3) את הפלים "או בכל דרך אחרת", כדי לאפשר לאלה הרוצים בכך לנהוג לפי ההלכה.

בו
פוצאים/פגם מה ושם. עוד אינני יודע איך יהיה כשהחוק הזה יופעל לפעשה, איזה פגמים נמצא בו בקשר לחוסר האיזון. אם יתחדדו היחסים בין בני זוג, ואחד מבני הזוג יחשוב שעל-ידי גירושין הוא זוכה בפחצית הרכוש, ובמקרים מסויימים זה יכול להיות חלק רציני - אני חושש מכך שזה יפר את שלום המשפחה.

היו"ר י. גולדשמידט:
אני חושב שאנחנו יכולים עכשיו לסכם את העמדות השונות.

אפשרות אחת, שאולי נספן אותה על-ידי הצעתו של חבר הכנסת צדוק בישיבה הקודמת, היא שבסעיף 1 ייאמר: "הסכם נישואין הוא הסכם בין בני הזוג הקובע יחסי פפון ביניהם". השינוי הזה אינו פונע אפשרות של עשיית הסכמים בפספר קטן או גדול, כל זמן שבני הזוג נמצאים יחד, אלא הוא רק אומר שכל הסכם כזה חייבים לנהוג בו כפי שבאמר בסעיף 2, דהיינו שיהיה בכתב, והוא יובא לבית-המשפט לאישור פורפלי.

זו עמדה אחת, שאני אומר שהיא קיצונית, טוטלית, לעניין זה. לא יוכל להיות כל הסכם אחר אלא בדרכים אלה. היום הציג את העמדה הזאת חבר הכנסת ביבי, מתוך נימוקים ששמענו וגם הכנו אותם. ואז אפשר או לפחוק את סעיף קטן (3) של סעיף 7(א), או להשאיר בו את הפלים "בהסכם נישואין". כי אז הסכם נישואין חל על כל הסכם בעיני פפון, והוא יאמר בפירוש שכפובן מה שהוסכם בין בני הזוג - אין הפרק השני בא לעקור אותו, כי הסכם נישואין הוא בעל תוקף.

עמדה שניה היתה לומר בפירוש בסעיף 2 שכן שינוי בהסכם נישואין דינו כהסכם נישואין, ולהשאיר את סעיף 7(א)(3) כפי שהוא, כדי שתישאר אפשרות של עשיית הסכמים תוך כדי נישואין, בלי הפורפליות הזאת. אבל חבר הכנסת אברפוב הציג ניסוח מסויים, אני הצעתי ניסוח מסויים, כדי שיהיה ברור שפדובר כאן על הסכמים או חוק שנעשים בזמן פן הזפנים. אינני חוזר על הנפקת עמדותי.

י.ה. קלינגהופר:
לאיזו פסגרת נכנסת אז הצעתי האחרונה, שתיקבע בהסכם הנישואין הפקורי בפפורש האפשרות של דרך אחרת לאיזון הנכסים שלא נכללו בהסכם?

היו"ר י. גולדשמידט:
זה מזדהה לפעשה עם הצעת חבר הכנסת צדוק. כי אם הוא אומר הסכם הפסדיר עניני פפון, זה אומר בכל שאלה שתתעורר. זו הגישה הטוטלית, היא תופסת את כל הדברים שיהיו כך עם בית-המשפט. הגישה האחרת של חברים אחרים היא: סדר, אבל גם קצת חופש, ולא כבילת הידים בכל פרט ופרט. יש עוד גיואנס פיוחד בהצעת חבר הכנסת פרידפן.

פ. פרוש:

אני מציע להוסיף בפרק הראשון את הפיסקה הבאה: "כן רשאים בני הזוג לקבוע בתנאי הנישואין שלפיו יחולו עליהם דיני ההלכה בכל העניינים הנוגעים ליחסי משון ביניהם". ברגע שאני משריין את אלה שרוצים ללכת בדרך ההלכה, שלא ייפגעו מזה, וזה צריך להיות מוזכר בתנאים - זה מקל מאוד מפני כל החששות שנתעוררו לגבי סעיף זה.

היו"ר י. גולדשמידט:

כלומר היית רוצה שיהיה איזכור מיוחד לזה, אף על פי שזה מובן פאליו שהסכם נישואין יכול להיות בעל תוכן כלשהו.

מר רקובר:

השאלה אם הם יצטרכו ללכת לבית-המשפט. אני מבין שחבר הכנסת פרוש אינו מעוניין בזה.

פ. פרוש:

התנאים זה בעצם הסכם. אבל כדי שזה לא יהיה כרוך בכל מה שנאמר כאן, לגבי אישור של בית-המשפט וכו' - אני חושב שסעיף כזה היה מקל.

היו"ר י. גולדשמידט:

ואתה מתנגד לזה שהסכם נישואין שתוכנו כפי שאתה אומר, יחול עליו סעיף 2?

פ. פרוש:

כן.

א. אנקוריון:

אינני מציע עכשיו שום הצעת נוסח, אם כי יש לי הצעה ברורה לגבי סעיף קטן (3). אם אנחנו צריכים להכריע בועדה, אני מציע שההכרעה תהיה בין שני מושגים ברורים, שהייתי מנסח אותם כך: דעה אחת היא שכל שינוי במה שהיה בהסכם הנישואין חייב להיות גם כן בדרך הפורמלית הרגורוזית שנקבעה בהתחלה. דעה שניה אומרת שעל אף הסכם הנישואין, יכול להיות הסכם בכתב לגבי נכס או נכסים בפרדים בשעת הנישואין.

היו"ר י. גולדשמידט:

זו האפשרות השניה, לא הדרך הטוטלית, אלא הדרך המקבלת את החוק הזה.

י.ה. קלינגהופר:

אני רוצה להציע את הצעתי לגבי סעיף קטן (3). כפשרה בין שתי הגישות המנוגדות אני מציע לומר: "נכסים שלא נכללו בהסכם נישואין ושבני הזוג הסכימו בהסכם או בחוזה שיוצאו מן הנכסים ששוויים יאוזן ביניהם, ובלבד שהאפשרות להתקשר בהסכם או חוזה כזה נקבעה בהסכם הנישואין".

א. אנקוריון:

אני מציע לומר בסעיף קטן (3) של סעיף 7(א): "נכס או נכסים מסויימים שבני הזוג הסכימו ביניהם בכתב שיוצאו מן הנכסים ששוויים יאוזן ביניהם".

היו"ר י. גולדשמידט:

אבל חבר הכנסת אנקוריון גם הצטרף קודם פחות או יותר למה שאני הצעתי, שבסעיף 2 ייאמר: "הסכם המשנה הסכם נישואין קיים, דינו כדין הסכם נישואין".

ש.ז. אברמוב:

הצעתי מבוססת על ההנחה שיתקבל הסעיף ששינוי בהסכם הנישואין דינו לצורך הפרוצדורה כדין הסכם נישואין. אני מציע שסעיף קטן (3) ינוסח כלהלן: "נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב בתקופת הנישואין שיוצאו מהנכסים ששוויים יאוזן ביניהם".

ש. פרידמן:

בעקבות הדברים שאמרתי קודם, הייתי מציע שסעיף קטן (3) ינוסח בערך כך: "נכסים שאין הצדקה לראותם כנכסים בני איזון, ושבני הזוג הסכימו בהסכם נישואין או בכל דרך אחרת שיוצאו מן הנכסים ששוויים יאוזן ביניהם". הייתי מסתפק בזה, כי בזה אני שומר גם על חופש ההסכם, ואני בעיקר נשמר מדבר אחד שבא לביטוי באחד הניסוחים שהוצעו כאן, שלגבי כל פרט ופרט יהיה צורך בהסכם בכתב שהוא יוצא אחר כך מכלל האיזון. אין זה מתקבל על דעתי.

אני מבין מקבל את ההצעה שייאמר בסעיף 2 שכל שינוי דינו כדין הסכם נישואין.

הנוסח שמציע חבר הכנסת פרידמן, "שאינן
הצדקה לראותם כנכסים בני איזון", עלול

היו"ר י. גולדשמידט:

להרבות משפטים.

ברוב המקרים אני מניח שתהיה הסכמה, כמו
לגבי בגדים או תכשיטים. אותו דבר לגבי
ספריה תורנית או מדעית, למשל, שהיא בפירוט ענינו של אחד מבני הזוג.

ש. פרידמן:

אבל אחרי מותו זה ענינו של בן הזוג השני.

היו"ר י. גולדשמידט:

מ. ביבי:
לסדר ההצבעה. מאחר ויש שתי עמדות
קרדינליות, ויש גם הצעות של חברי ועדה,
אני מציע להצביע קודם כל את ההצעות של חברי הוועדה, חוץ משתי העמדות
הקיצוניות החד-משמעיות, של חבר הכנסת צדוק מצד אחד, ושלי מצד שני.
כדי שחברי הוועדה יוכלו להצטרף לאחת ההצעות הקרדינליות, רצוי להצביע
קודם כל את ההצעות שיש להן ניוואנסים שונים.

היו"ר י. גולדשמידט:
לי היה נראה שיש ללכת בדרך הפוכה, שקודם
נכריע אם ללכת בדרך חטוטלית או בדרך
שמסאירה חופש מסויים, ולאחר מכן יבואו הצעות שאולי ימתנו ויתקנו עמדה
זו או אחרת.

אני מציע שלא נצביע עכשיו, אלא ננסח
את שתי העמדות לקראת הישיבה הבאה, ואז נכריע. תהיה הכרעה גם לגבי
הצעת חבר הכנסת פרוש. אחר כך ניכנס לבעיית הניואנסים.

א. אנקוריון:
יש לי הצעה שהסכמנו עליה חבר הכנסת
אברמוב ואני לגבי סעיף 7(א)(3).

ג. האוזנר:
אני מצטרף להצעה זו, בכפיפות להצהרת
היושב-ראש.

היו"ר י. גולדשמידט:
גם אני מצטרף להצעה זו. ההצעה היא שבסעיף
7(א)(3) ייאמר: "נכס או נכסים מסויים
שבני הזוג הסכימו, תוך תקופת הנישואין, בכתב, שיוצאו מן הנכסים ששוויים
יאוזן ביניהם".

י.ה. קלינגהופר:
אני רוצה ללטש את נוסח הצעתי לגבי סעיף
7(א)(3): "נכסים שלא נכללו בהסכם נישואין
ושבני הזוג הסכימו בחוזה ביניהם על הוצאתם מן הנכסים ששוויים יאוזן
ביניהם, ובלבד שאפשרות להתקשר בחוזה לענין זה נקבעה בהסכם נישואין".

היו"ר י. גולדשמידט:
אנחנו נשבם בענין זה בישיבה הבאה.

אני מבקש שנכריע לגבי הצעתו של חבר
הכנסת אנקוריון לטעיף קטן (1) של סעיף 7(א), בענין המתנה.

א. אנקוריון:
בסעיף קטן (1), אחרי המלה "במתנה" אני
מציע להוסיף את המלים "מבן הזוג האחר
או מכל אדם אחר". זאת כדי להבהיר שהכוונה גם למתנה מבן הזוג האחר.

היו"ר י. גולדשמידט:
דעה אחרת אומרת שברור, בלי כל תוספת,
שמתנה כוללת מתנה מכל מקום שתבוא, בין
מבן הזוג האחר ובין מאדם אחר, ושפירוט אינו מוסיף.

אני מעמיד את זה להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת א. אנקוריון - מיעוט
בעד סעיף קטן (1) בנוסח המופיע בהצעת החוק - רוב
סעיף 7(א)(1), כמוצע בחוק, נתקבל.

ש.ז. אברמוב:
בעקבות דברים שאמרתי באחת הישיבות הקודמות
אני רוצה להציע שבפיסקה (א) של סעיף 7
י'אמר: "עם פקיעת הנישואין בחיי בני הזוג", כלומר על-ידי גירושין.

מ. פרוש:
אני מתנגד למושג החדש של פקיעת נישואין.
יש גירושין ויש מוות. פקיעת נישואין זה
מושג שאינני מקבל אותו.

ש.ז. אברמוב:
יש דתות אחרות ששם יש פקיעת נישואין.

ג. האוזנר:
שם קראנו לזה התרת נישואין.

היו"ר י. גולדשמידט:
חבר הכנסת פרוש רושם הסתייגות בנוגע
לביטוי פקיעת נישואין.

בסעיף 7(א)(1) יש עוד דבר שלא הוכרע, וזה
לגבי המלים "נכסים שבאו במקום נכסים אלה". ניתחנו את הענין ומצאנו שזה
לא חד-משמעי. הכוונה ברורה, אבל על פי אנדרסון מצאנו שהדבר לא כל
כך חד-משמעי.

נעבור לסעיף 7(ב). נאמר בו: "מימוש
הזכות האמורה בסעיף קטן (א) יהיה בסילוק, בעין, בכסף או בשווה כסף,
מצד בן הזוג האחד לבן הזוג האחר, של מחצית הסכום שבו עולה שוויים של
נכסי האחד על שוויים של נכסי האחר".

מדוע יש פסיק אחרי המלה "בסילוק"? האם
בסילוק זו פרוצדורה נפרדת ושונה מאשר בעין, בכסף?

מר רקובר:
למעשה הפסיקים שהוצבו לפני ואחרי המלה
"בעין" באים לבטא שיש לקרוא זאת כך:
"בעין" זו לא אחת האפשרויות, אלא הסילוק
הוא בכסף או בשווה כסף.

י.ה. קלינגהופר:
אחרי המלה "סילוק" לא צריך לבוא פסיק.

ג. האוזנר:
צריך להגיד: "מימוש הזכות... יהיה בעין,
בכסף או בשווה כסף".

היו"ר י. גולדשמידט:
נראה לי שהמלה במקומה, אבל הפסיק איננו
במקומו. ממשיים את הזכות הזאת על-ידי
סילוק התביעות, החשבונות.

ג. האוזנר:
אז צריך לכתוב: "מימוש הזכות האמורה
בסעיף קטן (א) יהיה - על-ידי סילוק -
בעין, בכסף... וכו'".

א. אנקוריון:
אני מציע למחוק את המלה "בסילוק".

מ. פרוש:
הכוונה היא שרוצים לסדר את הענין על
המקום, לסלק את זה. ומטבירים איך יהיה
הסילוק: בעין, בכסף או בשווה כסף.

היו"ר י. גולדשמידט:
אני חושב שהמלה "סילוק" בחוזה. רוצים
לומר שלא יאמר לצד שצריך לקבל את חלקו:
אתה לא תקבל ולא כלום, תישאר שותף אצלי. אלא החוק אומר: זה צריך להיות
סילוק, כלומר את החשבון הזה יש לסדר על-ידי העברת הנכסים, בין בעין,
בין בכסף ובין בשווה כסף, מיד ליד. לכן לדעתי המלה "סילוק" הכרחית כאן.
אחר כך יכול להיות הסכם חופשי בין השותפים. אבל החוק קודם כל קובע
את חובת הסילוק.

לגבי השאלה אם לומר "על-ידי סילוק" או
"בסילוק" - אינני חושב שזאת שאלה מהותית.

י.ה. קלינגהופר:
מלכתחילה היה לי איזה הרהור לגבי הביטוי "סילוק". אני רואה שבעצם סילוק זה דבר שנעשה מצד מישהו. ובהמשך נאמר "מצד בן הזוג האחד לבן הזוג האחר". זה קצת מפריע. אינך מסלק למישהו אחר. אני מציע במקום "סילוק" להגיד "מסירה". מממשים על-ידי מסירה. סילוק זה ביטוי יותר משפטי, לא כל כך עממי.

היו"ר י. גולדשמידט:
מר רקובר אומר לי שמתוך המגמה המקובלת עלינו לאחידות מינצ'ח בין חוקים שונים הדנים במטריה דומה, ייבדק הדבר אם הביטוי "סילוק" מקובל יותר בחוקים דומים הדנים בענין זה, או הביטוי "מסירה". לא נכריע בזה היום.

מה שמובע בסעיף זה הוא שהנכסים של שני הצדדים נכנסים לאיזון. אם כן למעשה צריכים לראות למי יש יותר, ומזה החצי עובר לצד השני.

ג. האוזנר:
ברור שזה כבר אחרי שהומעטו הנכסים עקב הפיסקות (1), (2) ו-(3) של סעיף 7(א). זאת אומרת זה מימוש זכויות הנטו, לאחר שסילקו גם את הכתובה והחובות וכו'.

היו"ר י. גולדשמידט:
כן. הרכוש החופשי לאיזון הוא זה וזה. בודקים כמה יש לו וכמה יש לה, למי יש יותר, והעודף מועבר ממי שיש לו יותר למי שיש לו פחות. אני חושב שזה די ברור.

סעיף 7(ב), נתקבל.

סעיף 7(ג)

היו"ר י. גולדשמידט:
בסעיף 7(ג) נאמר: "שווי הנכסים של בן זוג יחושב בניכוי החובות המגיעים ממנו לנזשיו, לרבות המגיע לאשה על שיש למעט לפי סעיף קטן (א)".

אם עושים אינוונטר, ולבעל יש רכוש ששווה 100 אלף לירות, לאשה יש רכוש ששווה 10 אלפים לירות, לכאורה היינו צריכים להעביר מהבעל לאשה 45 אלף לירות. אבל לפני שמחליטים על זה, נמצא שהבעל חייב 20 אלף לירות לנזשים.

ג. האוזנר:
מדוע הוא חייב? שניהם חייבים. האשה אינה יכולה ליהנות רק מהנכסים, ואילו החובות - כולה על הבעל.

היו"ר י. גולדשמידט:
אז אנחנו אומרים שאין לחלק 90 אלף, אלא רק 70 אלף לירות. פירוש הדבר שהאשה למעשה משלמת מחצית החובות. בגלל החובות היא מקבלת רק 35 אלף לירות ולא 45 אלף. כלומר היא נושאת באופן שווה בחוב לנזשים.

בהמשך נאמר: "לרבות המגיע לאשה על פי הכתובה". דהיינו גם את זה מנכים קודם. נניח שרכושו של הבעל 100 אלף לירות, ורכוש האשה 10 אלפים לירות. מגיע לה לפי הכתובה 50 אלף לירות. אז אומרים: אין לבעל 100 אלף, אלא רק 50 אלף לירות. העודף של רכושו על רכוש האשה הוא רק 40 אלף לירות, ואז מחלקים את זה. היא מקבלת 20 אלף לירות, נוסף על כתובתה.

בפיסקה האחרונה באותו סעיף נאמר: "למעט החובות המתייחסים לנכסים שיש למעט לפי סעיף קטן (א)". דהיינו שאם לפי סעיף קטן (א) יש נכסים שאינם נכנסים לאיזון, גם החובות הדבקים בהם אינם נכנסים לרעת הצד השני לאיזון. כלומר כל מה שנכנס לאיזון מובא בחשבון עם החובות הרובצים על הרכוש. מה שלא נכנס לאיזון, לא נכנס, וגם לא החובות שלהם.

ג. האוזנר:

מה שיש למעט לפי סעיף 7(א) זה לא חובות. ההגדרה חובות שיש למעט אינה נכונה. יש למעט נכסים מסויימים, נכסים של מתנה, ירושה, מה שהוסכם, אבל לא חובות.

הואיל וכבר אמרנו שמכלל הנכסים מוציאים מראש את הדברים שכתובים כאן, אני חושב שמיותר לומר את זה. אין כל צורך לומר פעמיים את המיעוט הזה. כבר המעטנו פעם.

מר רקובר:

בניח שלגבי המכוננית הם הסכימו ביניהם שזה יהיה נפרד. יש חוב של 10 אלפים לירות בעקבות קניית המכוננית. לא ייתכן שהמכוננית תהיה נפרדת, ואילו האשה תישא במחצית הנטל של החוב עליה.

מ. ביבי:

אולי אפשר לבנות את הסעיף בצורה אחרת, למשל: שווי הנכסים של בני הזוג יחושב כלהלן: (1) ניכוי החובות; (2) הכתובה של האשה, וכו'. אז זה נקלט יותר.

מ. פרוש:

אני מציע שנתן את דעתנו על ענין הכתובה. זה לא פשוט. אני הייתי עד לכך שבכתובות הופיעו סכומים של 50 אלף לירות, 100 אלף לירות. אז איך אפשר להגיד שזה איזון?

י.ה. קלינגהופר:

לא ברור לי ממה מנכים את החובות.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני הסברתי קודם. אבל אני חושב שאם נקבל ניסוח מתוקן בכיוון הדברים שהציע חבר הכנסת ביבי, שנהיה קצת יותר בהירים במבנה הסעיף הזה, ונאמר שחשוב הנכסים לצורך המימוש יהיה כך וכך - אז גם השאלה הזאת אולי תבוא על פתרונה.

ג. האוזנר:

בעיית הכתובה היא בעיה עקרונית.

היו"ר י. גולדשמידט:

זו בעיה שנצטרך לדון בו בנפרד.

הישיבה נעולה.

הישיבה נסתיימה בשעה 11.00.